

FDUV

Gula Pressen

Förbundet De Utvecklingsstördas Väl r.f.

September 2009

Gula Pressen

FDUV:s och DUV-rörelsens
medlemsblad

Utgivare

FDUV
Förbundet De
Utvecklingsstördas Väl r.f.
Vilhelmsbergsgatan 11 C
00500 Helsingfors
tfn (09) 43 42 36 0
fax (09) 40 77 48

Redaktionssekreterare

Anne Wetterhoff
Vilhelmsbergsgatan 11 C
00500 Helsingfors
anne.wetterhoff(a)fduv.fi

Ombrytning & layout

Anne Wetterhoff

Adressförändringar

FDUV
Vilhelmsbergsgatan 11 C
00500 Helsingfors
tfn (09) 43 42 36 0

Tryckeri

Fram
Vasa 2009

Upplaga

2 600

Pärmbild:

På vandring i åländska skärgården.
Skärgårdsläger på Havsgården,
Kyrkogårdsö, 28.6–5.7.2009.
Foto: Wilhelm Schütt

Innehåll

Något att fira!	3
Dansglädje på Nordlek 2009	4
Mitt liv – Europe in Action	5
Konst- och dramalägre på Högsand	6
Skärgårdsläger på Havsgården	7
Familjeläger på Norrvalla	8
Ett toppenläger	10
Vi ses på Högsand	12
Brevvänner sökes	13
Idag mår jag helt bra	14
Sensoteket flyttade ut i skogen	15
Det är roligt att läsa och diskutera	16
Boken Filip och flyget	17
Ghita – dyslektiker med lust att skriva	18
Boken Flip flop	19
Spel-Ett och LukiMat	19
Med sikte på anställning	20
Kurser och seminarier	21
Kalender	24

Nästa nummer av Gula Pressen har deadline
tisdagen den 17 november och utkommer vecka 50.

Gula Pressen är FDUV:s informationsblad och utkommer fyra
gångar om året: februari, maj, september och december. Här finns
all information om kurser och andra evenemang som ordnas.
Spara tidningen!

Något att fira!

I går trädde lagen om subjektiv rätt till personlig assistans i kraft. Mitt i dessa svåra ekonomiska tider får personer med funktionshinder de rättigheter de drömt om. Det är en stor dag för handikapprörelsen i Finland. Men många tvivlar på att förändringen blir så stor. Hur kommer kommunerna att tolka ”gravt funktionshindrad” och kommer personer med utvecklingsstörning att beröras av förändringen. Det goda med lagändringen är dess anda, självbestämmande och delaktighet finns inskrivet i den reviderade handikappserviceplanen och serviceplanen lyfts upp från förordning till lagparagraf. Det stora jobbet blir att informera både kommuner och användare vad lagen innebär.

Dagens honnörssord är samarbete. Inom RAY understryker man samarbetets nödvändighet, är man bra på att samarbeta kan det resultera i mera stöd och mera verksamhet. FDUV har som organisation prioriterat samarbete väldigt högt. FDUV har i tiderna varit en av initiativtagarna till att bland annat SPERES och Finlands Svenska Handikappförbund bildades. Min föregångare Mikael Lindholm poängterade alltid samarbetets betydelse och jag tror faktiskt att FDUV:s styrka har legat i att man så generöst delat med sig under åren. Men när pengarna tryter börjar alla se om sitt hus, det krävs struktur, klara strategier och arbetsinsatserna mäts och värderas. Eftersom samarbete kräver att man lyssnar på andra, tar hänsyn, bildar arbetsgrupper, dryftar tankar, ja det tar mycket tid, då blir det lätt så att man beslutar sig för en egen planläggning som kräver mindre insatser och ger snabbare resultat. Alla sköter sitt

och bevakar sina egna intressen.

Inom den finlandssvenska handikappsektorn har tankar om samarbete existerat i många år. Finlands Svenska Handikappförbund bildades för drygt tio år sedan. Tanken var att handikappförbundet skulle representera hela fältet, speciellt när det gäller den politiska intressebevakningen och att via språkröret, den gemensamma tidskriften SOS-Aktuellt, presentera finlandssvensk handikappolitik.

Men det har inte varit lätt, flera av de stora finlandssvenska handikapporganisationerna är fortfarande inte medlemmar och handikappförbundet kämpar med att ge struktur åt handikappfältet. Handikappförbundet upplevde ett lyft när RAY beviljade understöd för ett juridiskt ombud, vars primäruppgift är att ge service till alla finlandssvenska handikapporganisationer och dess medlemmar.

Svagheten inom handikappförbundet har varit att resurserna har varit knappa när det gäller administration och koordinering av verksamheten. Det har inneburit att handikappförbundets medlemmar ställt upp och hjälpt till med organiseringen. Här har också FDUV haft en central roll. Samarbete ger mervärde, men är inte alltid lika synligt, det finns mycket arbete som utförs i olika arbetsgrupper, men som aldrig kan mätas och värderas på samma sätt som enskilda arbetsinsatser.

Tillsammans blir vi starkare om också det ibland kan vara svårt att se de enskilda resultaten av samarbetet.

Lisbeth Hemgård
FDUV:s verksamhetsledare

Stampa lagom och Kimitoskuttarna på väg för att delta i lördagens stora festtåg och avslutningsfest på Lahtis Idrottscentrum.

Dansglädje på Nordlek 2009

Under sex dagar i början på juli samlades 2 500 folkdansare och -musiker till nordisk stämma i Lahtis. Med fanns också ca 115 VI KAN-dansare från Sverige, Danmark och Finland.

I stadsvimlet syntes färgglada dräkter och hördes dragspelstoner, fiolmusik och det dansades på olika ställen i stan. På torget i staden restes en åländsk majstång och stämmodeltagarna tågade genom stan.

Med i vimlet fanns också cirka 115 VI KAN-dansare från Sverige, Danmark och Finland. VI KAN-dansarna består av grupper med utvecklingsstörda dansare. VI KAN-dansarna deltog i stämman på samma villkor som alla andra och blev väl mottagna av arrangörerna.

VI KAN-dansarna Stampa Lagom från Pargas, Kimitoskuttarna, Hopp och Skutt från Borgå, Hjortarna från Åland och Riemukkaat från Tammerfors deltog med lust och glädje. Från Sverige deltog dessutom VI KAN-grupperna Rekarne, Stureforsgillet och

Festtåg genom stan

De danska och finlandssvenska VI KAN-grupperna uppträder på avslutningsfesten. Foto: Nordlek 2009 Galleri. Till höger dansglada Simona Slentneryte från Åland i strålkastarljuset.

Vargarna, från Danmark deltog Parcelvejens dansare.

Programutbudet under veckan var stort. Det fanns danskurser av de mest olika slag, konserter, PR-uppvisningar, hantverkskurser, nordiska kvällar, spelkurser, visstugor, workshops, buskspel och jam mm. Stämman avslutades med ett festtåg och stor festuppvisning på Lahtis Idottsentrum.

VI KAN-dansarna hade också egna program till exempel Nordisk VI KAN-dansstuga, VI KAN-danser för alla Nordlekdeltagare, VI KAN-festkväll på Sylviakoti. VI

KAN-grupperna hade fina PR-uppvisningar på stan. På Kaarisilta konst- och aktivitetscentrum ordnades flera olika workshops med bl.a. bildkonst, keramik och handarbete.

Festtåget genom stan på lördagen var färggrant med alla fanor och färgglada folkdräkter. De nordiska VI KAN-grupperna uppträdde tillsammans på festuppvisningen med fem danser och uppvisningen följdes av långa applåder och hurrarop. Publiken var imponerad. Bravo VI KAN!

Text & foto: Mailen Murmann

I juni deltog FDUV och Steg för Steg i Inclusion Europas konferens i Tammerfors.

– Idéen med JAG är att det är brukarna som styr det hela, brukarna bestämmer vad de vill göra. Assistentens arbetsplats är där som brukaren befinner sig, säger Jonas Bergholm om personlig assistans inom det svenska kooperativet JAG.

Jonas Bergholm, styrelseledamot i Steg för Steg och Lisbeth Hemgård, verksamhetsledare för FDUV, håller tal.

Utdrag ur My Life Journal

Empowerment ■ Voimaantumisen

🇬🇧 – Interesting lectures, Anders Ranta-aho from Finland praises.

🇫🇮 – Mielenkiintoisia alustuksia, kiittää suomenruotsalainen Anders Ranta-aho.

🇫🇮 – Intressanta föreläsningar har det varit, säger Anders Ranta-aho från Finland.

13–19 juli 2009

Konst- och dramaläger på Högsand

Text: Kari Lautjärvi

Foto: Carolina von Schantz

Måndag

Vi kom till lägret. Efter det förde vi sakerna på rummet och åt lunch.

Vi hade samling med presentation och sång, varefter vi åt mellanmål. Vi var i butiken och köpte glass på eftermiddagen. På kvällen hade vi pantomim och sångstund. Det är ganska många nya ledare och några deltagare som jag inte känner från tidigare. Dagen avslutades med kvällsmat.

Tisdag

Vi började dagen med att dela upp oss i grupper för konst- och dramapassen, på eftermiddagen var vi på utfärd till Ekenäs. Där hörde vi en konsert på Café Gamla Stan, det var min första konsert denna sommar. Efter att vi åkt tillbaka och ätit middag hade vi kvällsavslappning till naturmusik. Till sist åt vi kvällsmål. Dagen gick fort, ganska bra dag hade vi.

Onsdag

Det var en gång en onsdag en helt vanlig onsdag på Konst- och dramalägret i Högsand. Vi skulle rita självporträtt på oss själva med en djurkropp. Jag tyckte att det var ganska krävande. På draman visade vi upp teaterpjäser för varann. Det gick bra fast det var lite avancerat. På kvällen blev det bastu och korvgrillning. Jag är nöjd med dagen, särskilt med strandvistelsen på eftermiddagen.

Torsdag i ett valnötsskal

Konst- och dramapassen, strandbesök och Raseborgs sommar-teater, 16.7, pjäsens namn "Djurgården – ALLA DJUR ÄR JÄMLIKA, men endel är mer jämlika än andra". Jag gillade hästarna och hönsen i pjäsen.

Fredag

Idag har vi gjort ganska samma saker som igår: konst- och dramapassen,

Längst uppe: Nils-Erik Fagerholm och Stefan Mäkelä målar.

Till vänster: Kari sambo Susanna Lång går längs "livets stig" assisterad av Kristina Rahkola. Bilderna nere: Lena Berglund och Alexander von Veh på vandring längs stigen. Kari Lautjärvi ritar.

Familjeläger på Norrvalla i Vörå

27–31.7.2009

Under en solig vecka i juli samlades fyra familjer på familjeläger på Norrvalla i Vörå. Kursen riktade sig till familjer med barn med utvecklingsstörning i åldern 2–7 år. Syskonen var också med och vi hade en fartfylld vecka med mycket program.

Kursbarnens program bestod till stor del av ridning tillsammans med ridterapeut Hanna Timmerbacka-Uusitalo vid Rasmusbackens stall. Hästen Hans och katterna tyckte om att bli klappade och barnen fick även prova på att rida utanför manegen. Barnen njöt av att sitta på hästryggen och de lärde sig snabbt hur de kunde styra hästen genom enkla rörelser med tömmarna.

Skapande aktiviteter för syskonen

Under tiden som kursbarnen var i stallet hade syskonen skapande aktivitet och gjorde spindlar av järntråd och ritade bilder av hur deras familj skulle se ut om den var ett träd. Det fina

vädret lockade verkligen till aktiviteter utomhus och matcher i fotboll och ”kådda” avgjordes på gräsmattan utanför hotellet. En av kvällarna ordnades en lägerolympiad mellan barnen och föräldrarna, det var jämt in i det sista men föräldrarna i laget ”De vackra och klena” tog en knapp seger. Efteråt var det korvgrillning och prisutdelning och alla som deltog fick medaljer som barnen gjort tidigare på dagen.

Tillsammans med siminstruktör Marja Eriksson kunde familjerna bekanta sig med handikappsimning i terapibassängen. Barnen var modiga och vågade även simma och hoppa utan flytkuddar när mamma eller pappa tog

emot. Simning var verkligen en populär aktivitet bland kursdeltagarna och vi gjorde även en utflykt till Hellnäs simstrand och njöt av svalkan i vattnet och av en glass efteråt.

Föreläsningar för föräldrarna

Föräldrarna hade under veckan föreläsningar kring olika teman. Bland annat pratade Lena Österberg om AKK (Alternativ och kompletterande kommunikation) och föräldrarna fick bekanta sig med dagsscheman och hur man enkelt kan komma igång med AKK.

Susanna Simberg, docent i logopedi vid Åbo Akademi, pratade om hur viktig kommunikationen är för barnets självförtroende. På ett humoristiskt sätt redde Simberg ut begrepen kring tal- och språkutveckling. Simberg gjorde också en observation av kursbarnens tal och kommunikation.

Det är inte enkelt att hålla reda

Samarbetsövning där vi står i ring och ska sätta oss i famnen på den som står bakom.

Jakob rider tillsammans med sin assistent Emma (med brun väst) och ridterapeuten Hanna.

Alla glada deltagare finklädlda inför festmiddagen.

Tobias, Frida och Isak tar ett dopp i terapibassängen.

på alla rättigheter man som förälder till ett barn med särskilda behov har. Carola Lithén informerade om rättigheter via FPA och kommunen, och gav konkreta tips på vart man ska vända sig. Carola uppmuntrade föräldrarna att fortsätta kämpa trots att det känns motigt.

Avslutning med festmiddag

Det var en intensiv vecka med mycket program och enbart glada miner. Bar-

nen fann varandra och hade roligt tillsammans. Det var en viktig del av lägret att syskonen fick träffa andra barn som har syskon med utvecklingsstörning. Det var något som föräldrarna poängterade och även att föräldrarna fick dela sina erfarenheter med andra i liknande situation. Det fullspäckade programmet gjorde att tid inte fanns för fria diskussioner i den mån som föräldrarna önskat vilket är något vi kan tänka på till nästa gång vi ordnar

familjeläger.

Sista kvällen på lägret hade vi alla klätt oss extra fina och åt tillsammans en trevlig festmiddag i restaurangen. Nu när alla lärt känna varandra var stämningen avslappnad och skämten avlöste varandra. Hela lägret avslutades med diplomutdelning till alla barnen och vi tittade på ett bildspel med bilder över veckans händelser.

Text & foto: Joana Holmlund

Vad är en FPA-familjekurs och vem ordnar familjekurser?

Familjekursen är en så kallad anpassningskurs som bekostas via FPA (Folkpensionsanstalten). Familjekursen ska fungera som avlastning samtidigt som föräldrar och hela familjen kan få nya kontakter och informationsbyte. Familjerna har ansökt till kursen via FPA:s ansökningsblankett samt läkarintyg alternativt habiliteringsplan. Kursen kostar ingenting för familjen.

Förutom FDUV erbjuder också Folkhälsan anpassnings- och habiliteringskurser på svenska bland annat för barn med specifik språkstörning och barn med autismspektrumstörning. I december 2009 ordnar Folkhälsan en syskonkurs i Helsingfors för ungdomar från 10 år uppåt som är syskon till barn med funktionshandikapp. Kursen är avsedd enbart för syskonen. FDUV ordnar en syskonkurs i Österbotten under Halloweenveckoslutet 31.10–1.11.2009.

Innehållet i FPA familjekurser följer en standard utgiven av FPA:s rehabiliteringsgrupp

Nytt för i sommar är att FPA förnyat sin standard för rehabiliterings- och anpassningskurser. I den nya standarden (version 15/2008) specificeras som tidigare den specialiserade personal som ska ingå i en kurs, men också på vilket sätt familjerna och kursledaren ska dokumentera uppställningen av familjens mål för veckan. I samband med en personlig träff med varje familj ska familjens konkreta mål antecknas på en målblankett som kallas GAS (Goal Attainment Scaling). Med hjälp av blanketten följer man med hur de mål som föräldrarna ställt upp i början av kursen uppnås.

Andra mätningar som ingår i FPA:s standard innefattar en bedömning av den allmänna livskvaliteten. Förutom GAS och bedömning av den allmänna livskvaliteten kan serviceproducenten (i detta fall FDUV) använda andra lämpliga mätmetoder som har kvalitetsgranskats. Denna sommar användes inga andra kvalitetstestade (validerade) mätinstrument utom GAS och WHOQOL-bref (mätinstrument för allmän livskvalitet).

Utveckling och bedömning av nya evalueringsmetoder för finländska klienter och system görs ständigt (ur FPA:s Standard för institutionsrehabilitering, version 15/2008). HUS och fysioterapiavdelningen vid Barnens Borg i Helsingfors är en instans som ombetts ta ställning till vilka bedömningsinstrument som skulle lämpa sig för att användas på olika rehabiliterings- och anpassningskurser.

Ett toppenläger

– bara vi skulle ha kunnat vara med på allt!

Den första FPA-kursen under sommaren 2009 samlade sex familjer till samvaro och utbyte av erfarenheter på Päiväkumpu badhotell.

Gemensamt för familjerna var att de sökt till kursen för att de har en son eller en dotter med Downs syndrom i åldern 0-8 år. Vissa familjer långfärdade ända från Österbotten och åkte till kursplatsen kvällen innan. Ett ivrigt team med familjeassistenter väntade på att träffa ”sin” familj på måndag morgon den 8 juni. Eftersom kursen riktade sig till hela Svenskfinland var det inom kort en salig blandning av finlandssvenska dialekter som började klinga i Päiväkumpu, Karislojo.

Någon att dela erfarenheter med

I ansökningspappren hade många föräldrar uppgett att de vill komma till kursen för att få träffa andra familjer som har ett barn med Downs syndrom. Eftersom majoriteten av barnen var mycket små, den yngsta bara 6 månader gammal, var de många som nu för första gången träffade familjer som de kunde dela erfarenheter med. För föräldrarnas del ingick det i programmet en hel del föreläsningar, men det skulle också finnas tid för fritid.

Information om olika saker som föräldrar till barn med Downs syndrom gärna ska känna till var det mångsidigt och gott om under kursen. Sakkunniga under kursen var psykoterapeuten och familjeterapeuten Rigmor Lassenius Larsson, specialbarnträdgårdsläraren Katarina Lindroos, talterapeuten Mikaela Öfverström, synpedagogen och ped.mag. Misa Möller, NDT-terapeuten och fysioterapeuten Mikaela Olander-Stenwall, läkaren (neurofysiologen)

Stig-Eyrik Björkqvist, socialkuratorn Anne-Marie Lindqvist, klassläraren/teckenspråkläraren Eva Westerlund och undertecknad.

Samhällets stöd och service

Familjerna nämnde i önskemålen om kursinnehållet att få höra om hur handikappservicen kan erbjuda stöd för deras familj. Pol.lic. Anne-Marie Lindqvist föreläste om de stöd och serviceformer som personer med utvecklingsstörning är berättigade till i Finland. Lindqvist är väl insatt i hur servicen fungerar i dagsläget, hon utgav nämligen våren 2009 rapporten ”Handikappservice i Svenskfinland, en förundersökning”.

Anne-Marie Lindqvist berättade om de viktigaste lagarna som berör personer med utvecklingsstörning och om de instanser som verkställer lagarna. Dessa är hemkommunen (socialförvaltningen, hälso- och sjukvården, skolförvaltningen), Folkpensionsanstalten, skattemyndigheterna och polismyndigheterna.

Information om lagar som förpliktar till service finns att läsa i FDUV:s Socialskyddsguide som finns på adressen www.fduv.fi. I guiden beskrivs central lagstiftning, bland annat handikappservicelagen och specialomsorgslagen. I år revideras handikappservicelagen och FDUV är med och ordnar två större samarbetsseminarier som behandlar och diskuterar vad revideringen kommer att innebära i funktionshindrades och anhörigas vardag.

Oskar och Markus gör balansträningar.

Emil bakom masken.
Isabella i sandlådan.

Barnen assisterade av föräldrar och familjeassistenter gör sandlott i sandlådan på Päiväkumpu.

Familjerna ger betyg för kursen

FDUV utvärderar FPA-anpassningskurser med ett responsformulär som varje förälder fyller i. En helhetsbedömning på 3,9 av totalt 5 gav föräldrarna på frågorna om familjeveckan motsvarade förväntningarna (en 2:a, en 3:a och sju 4:or och två 5:or). Här är några plock från kommentarer föräldrarna skrivit:

Positivt: *"Ledarna, programmet, föreläsarna och stället", "Gemenskapen", "Skönt att bli upppassad med allt"*
Negativt: *"Kursdeltagarnas stora ålderskillnad", "Magsjuka"*

Föräldrarna gav som förbättringsförslag att FDUV kunde ordna en liknande anpassningskurs som redan finns på finska sidan, en kurs med den "första informationen", då barnet är i spädbarnsålder istället för att ha en kurs för åldergaffeln 0-8 åringar, då barnen kan ha stor ålderskillnad. Detta var en intressant poäng. Positivt med 0-8 åringars kurser är att familjerna får se barn som hunnit bli lite äldre än det egna barnet och därför redan hunnit lära sig olika saker.

Tyvärr hade många kursdeltagare, speciellt de yngsta, onturen att få magsjuka men otroligt nog var de mest glada miner under kursens lopp. Under fredagen undrade vi om vi ännu vågade skaka hand och kramas till avsked, det gjorde vi lite hur vi tyckte.

Gemensamma upplevelser

Att få helpension i fem dagar på ett badhotell är avkoppling från vardagen och som en liten semester har jag hört familjer säga. Familjeassistenter hjälpte till under kursen och vid måltiderna, så att föräldrarna kunde sitta i lugn och ro och umgås. På kvällen fanns tid för samvaro och bastubad.

Gemensamma programpunkter var bland annat simning och en multisensorisk upplevelse som gjordes familjevis. Torsdagskväll trädde tre familjeassistenter, Inga Rinne,

Aktuella rekommendationer för barn med Downs syndrom

I rekommendationen om god medicinsk praxis i Finland gällande personer som har Downs syndrom (Käypä hoito) beskrivs medicinska problem som ska uppmärksammas hos barn med Downs syndrom så som organspecifika problem, neurologiska och psykiatriska problem samt problem relaterade till växtfaktorer (längd och vikt). Tyvärr är guiden enbart utgiven på finska (www.kaypahoito.fi, välj Erikosaloitain, välj Lastentaudit, rekommendationen är nummer tre).

Rekommendationen är utgiven av Finska läkaresällskapet Duodecim tillsammans med Suomen Kehitysvammalääkärit-Finlands läkare för utvecklingsstörda ry. I inledningen konstaterar arbetsgruppen som är ansvarig för rekommendationen att det inte finns något typiskt utvecklingsmönster för barn med Downs syndrom och att det inte heller existerar någon specifik habilitering för syndromet. Habiliteringen ska vara individuell och uppgjord av ett multidisciplinärt team (ett team där flera yrkesgrupper representeras).

I rekommendationen ingår följande referenser om fysioterapi:

- Föräldrarna ges handledning då barnet är i spädbarnsålder och tidig barndom
- Fysioterapi för att träna normala motoriska rörelsemönster
- Då barnet är i lekåldern uppmuntrar fysioterapeuten till gruppverksamhet och träning av grundmotoriken
- Fysioterapeuten uppmuntrar barnet att delta i olika idrottsgrenar
- Barnet styrs till specialidrottsevenemang
- Målet är en lycklig barndom och vuxentid

Inom fysioterapin har man hittat bevis på att:

- En kombination av styrketräning och konditionsträning har större betydelse för hjärtkapaciteten
- Personer med Downs syndrom har goda förutsättningar att öka styrkan i de övre extremiteterna
- Tidig insatt motorisk träning gynnar utvecklingen hos barn med Downs syndrom
- Träning 3-5 dagar/vecka, 20-60 min/gång ger god effekt för personer med Downs syndrom

(Ur NDT-terapeuten och fysioterapeuten Mikaela Olander-Stenwalls presentation 11.6.2009)

Tuomas Hentilä och Julia Hemgård, fram inför kursgruppen och framförde en pjäs "Bill".

Tid för lek och sång tillsammans fanns och de flesta föräldrar lärde sig kommunicera med hjälp av olika stödtecken i takt med olika sånger. En annan femma är sedan hur man blir av med en sång man sjungit dagligen under fem dagar och som fortsätter att snurra på: "Årtsoppan puttrar i sin kastrull, räcker till alla kastrullen är full, näsan berättar sen får vi plättar, doftar så gott, GOTT...?"

Vi ses och hörs!

Elina Sagne, FDUV:s kursplanerare, fysioterapeut

Vuxenläger på Högsand, Lappvik 6–13 juli

Vi ses på Högsand!

Måndagen den 6 juli, cirka klockan 13.00, rullar en buss full med människor in längs en sandväg och stannar på en dammig parkeringsplats. Vuxenlägret på Högsand har börjat!

Ina och Jennie dekorerar sitt sandslott.

Redan i början av veckan fick lägret besök av konstnären och konsthantverkaren Barbro Fri, som ledde en workshop i måleri. Konstverken som skapades under workshopen hängdes i slutet av veckan upp i matsalen och vernissagen, eller konstutställningens öppning, firades med bubbliga drycker och tårta.

På onsdagen satte sig hela lägergänget i en buss och åkte iväg till Hangö för att besöka kvällstorget. En del av deltagarna, såväl som ledarna, åkte tillbaka till Högsand med fler saker i händerna och mindre pengar i plånboken.

En mer eller mindre fastslagen tradition när det gäller FDUV:s sommarläger på Högsand, är besöket till Raseborgs sommar-teater. Vi hade inga planer på att omkullkasta denna tradition men var tyvärr halvt tvungna att göra det. Det hände nämligen att före pausen drabbades Raseborgs sommar-teater av ett fruktansvärt oväder. Regnet öste ner som om det hade varit jordens undergång och vinden drog och slet så att man

knappt kunde höra replikerna och musiken. När pausen äntligen kom var alla så dyblöta och kalla att vi bestämde oss för att åka tillbaka till Högsand. Sådär i efterhand skrattar jag varje gång jag tänker på hur absurt det såg ut när pjäsen pågick trots ovädret.

Resten av veckan hade vi som tur rätt så fint väder och hade till och med möjlighet att tillbringa lite tid på Högsands underbara sandstrand. På lördag hade vi sandslottsbygge som en programpunkt, vilket blev en stor succé bland både deltagare och ledare.

Senare på eftermiddagen påbörjades kvällens festligheter med cirkus. Tillställningen slutade med ett stort skratt och spektakel när cirkusdirektören fick en hink vatten över sig tack vare clownernas finurlighet. Lägerveckans sista kväll avslutades med disco som bjöd på dans, upp-trädanden och lek.

*Text: Niklas Toivakainen
Foto: Viola Sundvik*

Kenneth ger Mikko en "high five".

Stigu som "starke mannen" på cirkusen.

Anna dansar till musiken.

Jennie och Martin har en mysig stund tillsammans.

Cirkusdirektörn blir offer för clownens hyss ..

Brevvänner sökes

Vill du ha en brevvän? Eller en vykortsvän?
Eller kanske en e-postvän?

Om du vill sätta in en annons i följande Gula Pressen, då ska du skicka en kort beskrivning på dig själv och ditt namn och din adress till oss. Berätta också vilken kategori av vän du söker: vykortsvän, brevvän eller e-postvän.

Skicka din annons till: FDUV/Gula Pressen,
Vilhelmsbergsgatan 11 C, 00500 Helsingfors
eller per e-post: gulapressen(a)fduv.fi

Kategori

brev

e-post

Hej!

Jag är en kille på 39 år som heter Mikael. Jag skulle vilja börja brevväxla med flickor i min egen ålder. Mina intressen: dansa, promenader och bio.

Min E-post är: mikael.westerlund(a)netikka.fi

Min adress:

Mikael Westerlund

Tallgränd 2-4 F18

66530 Kvevlax

Kategori

brev

Hej allihop!

Jag är en tjej som blir 31 år i år. Önskar några brevvänner till. Handikappad eller inte spelar ingen roll. Mina intressen är handarbete, brevskrivning, höra på musik (dansband), vara med pojkvännen, vara ut och dansa och laga pärlsmücken. Den som skriver kan räkna med snabba brevsvår. Är du intresserad så skriv då till:

Camilla Asp

Nygårdsgatan 4 C 12

68910 Bennäs

Idag mår jag helt bra.

FDUV och Steg för Steg vill tillsammans med sina finskspråkiga systerorganisationer, uppmärksamma personer med utvecklingsstörning genom en

temavecka 30.11–6.12

Veckans tema och slogan lyder: Idag mår jag helt bra. Att må bra innebär bl.a. förmåga att älska och arbeta, att vara tillfreds med livet och att vara lycklig.

Steg för Steg rf och Me Ise ry har utarbetat en resolution kring ämnet.

FDUV vill uppmuntra och stöda lokalföreningar att ordna lokala evenemang under veckan.

Veckan marknadsförs nationellt och lokalt genom bl.a. massmedia, internet och planscher.

Kontakta Rufus Vahanen angående stöd för arrangemang i er förening.

Hittills planerade program under veckan:

- 1.12 i Vasa: Öppet hus på kansliet och Sensoteket kl. 9–19
- 2.12 i Helsingfors: Seminarium kring Kärlek och sexualitet.
- 3.12 i Korsholm: Seminarium kring Kärlek och sexualitet
- 5.12 i Borgå: Seminarium & workshopar kring demokrati och mänskliga rättigheter
- 5.12 i Borgå: Steg för Stegs Storträff
- 6.12 i Borgå: Demonstration på torget

Programkalender uppdateras alltefter på FDUV:s webbplats. www.fduv.fi

Idag mår jag helt bra.

Du frågar mig: vad innebär välmående för en person med begåvningshandikapp? Vad behöver en person med begåvningshandikapp för att må bra och trivas med livet?

Välmående innebär att jag själv får fatta beslut om sådant som gäller mig och mitt liv och att man frågar mig om min egen åsikt.

Välmående innebär att det finns kamrattstöd och en god anda på arbetsplatsen, att det finns tillräckligt med handledare som har tid och möjlighet att hjälpa om någonting är på tok eller inte fungerar. Det är också viktigt att man får arbete som motsvarar den utbildning man har och att man får arbeta med sådant som intresserar en. Det man arbetar med har en stor betydelse för hur man mår och trivs med livet.

För att man skall må bra måste man också bo tryggt. Alla borde ha ett eget hem med egna möbler, färger som man själv har valt, egna saker och en egen säng.

Hobbyer och fritidsverksamhet ger krafter och hjälper en att må bra. En hobby fungerar som terapi där nerverna får vila och som en motivtill arbetet. Man måste ha egna hobbyer och egen fritidsverksamhet.

För att må bra och trivas med livet måste man också ha en god ekonomi, alltså tillräckligt med pengar för mat, kläder, hobbyer och räkningar.

Vänskaps- och familjerelationer hör till det allra viktigaste i livet. Alla måste ha någon att dela både sorg och glädje med. Det borde finnas tillgänglig kamratservice.

Du frågade mig vad en person med begåvningshandikapp behöver för att må bra och trivas med sitt liv? Jag svarar dig: Precis samma saker som du själv behöver för att må bra och trivas med ditt liv.

19.8.2009

Steg för Steg

En fri översättning av Me Ise:s resolution för veckan för personer med begåvningshandikapp.

Ulrike och Caj på väg in längs den mindre och smalare stigen.

Här är det Marina, Margareta, Caj och Joana som är ute på vandring.

Britten och Edmund njuter av tystnaden i skogen.

Text & foto: Joana Holmlund

Sensoteket flyttade ut i skogen

Under två dagar i augusti flyttade Sensoteket ut i skogen. I samarbete med Malike ordnades två vandringar längs skidspår och stigar kring Molnträsket i Vasa.

Intresset för vandringen var stort och de sex platserna per dag hade länge varit fullbokade. Antti Tulasalo från Malike i Tammerfors hade bilen full med rullstolar och terrängkärror för att alla skulle ha möjlighet att följa med ut i skogen. När alla hade provat ut en passande kärra och satt bekvämt gav vi oss iväg.

Vandringsleden gick längs grusvägar, skidspår och små stigar, terrängen var varierande och på vissa ställen svårare att ta sig fram i. Längs vägen smakade vi på hallon, blåbär och lingon, vi tittade på urgamla träd och kollade läget i myrstacken. En bit in i skogen gjorde vi en avstickare längs en mindre stig för att få uppleva skogen på riktigt nära håll. En deltagare utropade glatt "här kan vi inte ens se stigen och här kör vi med rullstol!?"

Framme vid rastplatsen var det skönt att pusta ut och plocka fram matsäcken. Sällan smakar mat så gott som då man får sitta ute och äta efter att man har ansträngt sig och hittat nya muskler som länge varit sovande. Vispgröt, choklad och kaffe och en och annan

karamell mumsade vi glatt i oss. Medan brasan sprakade grillade vi korv och pinnbröd som vi åt med mycket smör. För den som blev nödig efter maten hade Antti fixat en utflykts-WC bakom en buske. WC:n var gjord av en hopfällbar campingstol som man klippt håll i sitsen på och satt dit en WC-ring, som höll fast en plastpåse dit "produkterna" samlades. WC-stolen var enkel att ta med och enkel att använda.

Vädret var fint och myggorna hade försvunnit för sommaren så vi kunde verkligen njuta av två härliga dagar utomhus. Det var ett glatt gäng som traskade tillbaka mot parkeringen fyllda med nya intryck och inspiration att göra det här igen. En av deltagarna tyckte att de skulle åka i morgon igen, men då skulle assistenten få sitta i kärnan.

Med vandringen ville Sensoteket ge alla möjligheten att uppleva skogen på nära håll men också inspirera assistenterna till att ordna egna utflykter. Man kan kontakta Malike i Tammerfors eller mig på Sensoteket för mera information hur det kan genomföras.

Jonas, Maj-Britt, Margareta och Joakim hittar intressanta artiklar i LL-Bladet. På lästräffarna hade alla var sin tidning att följa med i medan ledarna Christina och Josefina läste högt ur LL-Bladet.

Kenneth berättar med hjälp av bilder vad han har tyckt om eller inte tyckt om i läsgruppen.

Det är roligt att läsa och diskutera!

I ett och ett halvt år har läsgruppen i Borgå träffats varje torsdag för att läsa och prata. När gruppen i våras samlades hemma hos läsledaren Christina Grönroos för att grilla ute i trädgården var stämningen god men litet vemodig. God för att gruppen trivs bra tillsammans och tycker om att läsa och prata, men vemodig för att projektet som gruppen har varit med i nu tar slut.

Läsgruppen i Borgå har varit ett samarbete mellan DUV i Östra Nyland och FDUV:s LL-Center och har ingått i projektet Kommuniserä (Selkokielä ja vuorovaikutus). Projektet undersöker hur man med hjälp av lättlästa böcker och tidningar kan öka och förbättra kommunikation och samverkan hos personer med bland annat utvecklingsstörning, dysfasi och autism. Borgå-gruppen var projektets enda svenska grupp.

På lästräffarna har ledarna Christina Grönroos och Josefina Forsblom läst högt ur LL-Bladet och lättlästa böcker. Böckerna har varit allt från deckare till kärleksromaner, äventyr, humor och fakta. Ur tidningen har man läst både kortare nyheter och längre reportage. Det viktigaste var ändå inte själva läsandet, utan de diskussioner som läsningen ledde till. Böckerna

och tidningsartiklarna väckte många tankar, åsikter och associationer till det egna livet. Ibland läste gruppen om något som snart skulle hända, till exempel om kommunalvalet. Ibland valde man att läsa om och diskutera något som hade hänt och behövde bearbetas. Det var också viktigt för deltagarna att på varje träff få berätta

vad de själva hade gjort och upplevt under veckan.

En del av deltagarna pratade obehindrat medan andra hade stora svårigheter med talet. I början var det inte så lätt för ledarna att välja vad de skulle läsa för att det skulle passa alla, och att få alla med i diskussionen. Men när ledarna lärde känna gruppmedlem-

FDUV har under de senaste åren på olika sätt satsat på att främja läsning för och med personer som har svårt att läsa själva. Vår utgångspunkt är att läsning är en rättighet och ett nöje som tillhör alla. Läsningen kan öppna ett fönster mot världen, hjälpa människor att hantera sitt eget liv och att vara delaktig i samhället eller helt enkelt erbjuda en skön stund av lugn och gemenskap. Innan vi gick med i Kommuniserä-projektet som drivs av Kehitysvammaliitto, hade vi ett eget tvåårigt läsombudsprojekt i samarbete med Kårkulla. Nu hoppas vi på RAY-medel för ett större läsombudsprojekt, för att kunna sprida och stöda läsverksamheten på ett mera systematiskt sätt.

marna bättre blev det lättare att veta vad som fungerade och småningom deltog alla mer och mer i diskussionerna, var och en på sitt sätt.

Jag jobbar som planerare vid LL-Center och ansvarar för den svenska delen av projektet Kommunera lätt. I mars 2009 intervjuade jag deltagarna i Borgå-gruppen och frågade dem vad de har tyckt om att vara med i en läsgrupp. Också de som hade stora tal-svårigheter kunde med hjälp av bilder visa vad de tyckte var bra eller dåligt i läsgruppen. Alla deltagare hade mest positivt att säga om träffarna. För de flesta verkade det viktigaste vara att få höra till en grupp, att få prata, att bli lyssnad till och få uppmärksamhet. Så här lät några av kommentarerna:

” Det går bättre att prata när man har läst om någonting först.

”Det går bättre att prata när man har läst om någonting först.”

”Det är bra att lyssna när Christina och Josefina läser. De läser sådant som jag inte läser själv. Jag läser tidningar men inte böcker.”

”Det är bra att man får prata om sig själv också, och inte bara om böckerna.”

Extra mycket uppskattade deltagarna när det hände något speciellt, som när gruppen firade lillajul, Runebergsdag och andra festligheter, när de fick besök av en livslevande kanin och

De som har varit med i Borgå-gruppen kommer från Saga-boendet i Sibbo och Linjevägens boende i Borgå.

Från Saga-boendet deltog Jonas Bergholm, Margareta Granqvist, May-Britt Lindfors, Maj-Britt Lindroos och Heidi Rajalin och från Linjevägens boende deltog Bo-Erik Lindholm, Kenneth Lindholm, Susanne Törnqvist och Joakim Wasström.

I maj samlades läsgruppen ute i trädgården hos Christina. Fr.v.: Joakim, Jonas, Christina, Maj-Britt, Josefina, Bo-Erik, Margareta, Kenneth och Heidi.

när hela gänget tillsammans besökte biblioteket i Borgå. Eftersom gruppens verksamhet skulle undersökas videofilmades varje träff. I början var det spännande med kameran både för deltagarna och för ledarna, men fort blev den en självklar del av träffen. Deltagarna var stolta över att vara med i ett projekt och tyckte att det kändes viktigt och meningsfullt att träffarna filmades.

Under hösten 2009 skriver projektledaren Johanna Kartio en handbok för läsgruppsledare på finska. En del av materialet kommer vi på LL-Center att översätta till svenska och använda i utbildningen av nya läsgruppsledare och läsombud. Vi hoppas också att Borgå-gruppens deltagare ska få fortsätta att vara med i en läsgrupp i någon form, men det är ännu öppet hur det ska ordnas.

Text: Johanna von Rutenberg
Foto: Ida Grönroos

Filip och flyget

Ståhlberg Sabira: Filip och flyget. Lärum-förlaget, Vasa, 2009.

Filip är ute på nya äventyr. Den här gången är det full fart på flygplatsen. I säkerhetskontrollen fick Filip av misstag fel telefon. Nu är det bråttom att hitta den som har fått hans mobiltelefon.

Det här är den tredje boken i serien om Filip. Han har en förmåga att alltid råka ut för äventyr. Ibland kan det vara riktigt spännande, men allt reder alltid upp sig till slut. I böckerna kommer det aldrig fram hur gammal Filip är och texten har skrivits så att en duktig läsare på sju år kan identifiera sig med huvudpersonen lika väl som en svagare läsare på 12 år.

Serien har skrivits främst för barn med lässvårigheter och texten uppfyller kriterierna för en lättläst text. Böckerna innehåller några ritade bilder som stöder texten. I serien om Filip har tidigare utkommit Filip och tunneln samt Filip och båten. Varje bok är en fristående berättelse. Författare är Sabira Ståhlberg, Maria Viitasalo står för de trevliga bilderna i serieformat. Utgivare är Lärum-förlaget.

Ghita – dyslektiker med lust att skriva

Ghita Bodman har läget under kontroll.

Jag är i mitt trädgårdsland och försöker utrota lite ogräs. Tankarna cirkulerar kring hur jag ska få ner mina tankar och ord till denna artikel. Jag förflyttar mig till mitt utedassprojekt för att måla innertaket ljusblått. Den blåa färgen sägs hålla flugorna borta. Tankarna på artikeln fortsätter. Hur ska jag börja skriva och vad ska jag skriva om? Efter några penseldrag beslutar jag mig för att glömma ångesten. Jag skriver ner de ord som kommer fram till pennan och sedan hoppas jag att du förstår mina meningar.

Diagnos först på äldre dagar

Jag är Ghita, 39 år. Jag blev tillfrågad att skriva lite om hur jag har upplevt min dyslexi. Och jag antog utmaningen, för det är en utmaning för mig att skriva. För ungefär ett halvt år sedan drog jag en lättadens suck, äntligen! Allt började mitt i allt kännas mycket lättare. Tänka sig vad ett papper, där det konstaterats att jag har läs- och skrivsvårigheter, kan göra. Att ha det verifierat att man har dyslexi. Nu har jag börjat förstå varför det varit så jobbigt i skolan och varför jag har valt de skolor jag valt.

Jag minns då jag var i lågstadiet, kom hem och skulle göra läxorna. Vi hade biologi. Jag läste och läste och förstod fortfarande ingenting. Jag frågade mamma; Föda, får de inte ungar då? Föda är mat, svarade mamma. Högstadiet kom jag mig igenom på något vis. Och varför jag valde gymnasiet vet jag inte, då jag varken tyckte om att skriva eller att läsa. Vi hade prov i historia. Jag blev underkänd. Jag tog om provet och fick underkänt igen. Då tog läraren mig till sitt rum och frågade vad jag har läst. Jag berättade om Napoleon och blev godkänd i kursen. Jag hittade alltså på olika lösningar för att ta mig igenom proven. Det bästa

var om det fanns en bild med tillhörande text, som jag stirrade på kvällen före provet. Och så blev jag student, skrev kort matematik i stället för realen.

Fastän jag nu först på äldre dagar blivit ”upptäckt” och fått hjälp med att läsa och skriva, så ångrar jag ingenting av mina studier. För om jag inte hade valt dem skulle jag inte ha den kunskapen jag har idag. Efter studenten jobbade jag ett år. Sedan blev det Dekorator, efter det Trädgårdsmästare, därefter Florist och till sist Vildmarksguide. Skapande yrken, där man jobbar med kroppen. Inga långa uppsatser eller 400-sidiga böcker att läsa.

Akademiska studier

Jag får tacka min son för att han gett mig inspiration och mod att ta mig till den akademiska världen. Intresset för människans utveckling och barnafostran blev stort och jag anmälde mig till Öppna Universitetets kvällskurser. Det är 9 år sedan. Nu i höst ska jag börja mitt andra år som inskriven studerande på Åbo Akademi och det känns bra. Och för att utmana mig lite har jag valt att skriva uppsatser istället för att skriva tenter. För min önskan är att kunna skriva ner till pappers det som finns i mitt huvud och med en sådan text att alla förstår vad jag skrivit samt att läsarna hittar den röda tråden.

Då man gräver upp ogräs i grönsakslandet, då man binder en liten blombukett, då man inreder utedasset och då man tar sig en tur med cykeln i skogen, samlas det tankar och funderingar i huvudet. Efter alla dessa år så börjar hårdskivan bli full med alla tankar och funderingar, därför är min dröm att kunna skriva ner dem. Nu har jag chansen – jag har hittat hem!

Text: Ghita Bodman

Foto: Anne Uppgård

ABC – läs- och skrivutvecklingsprojektet

fokuserar på åtgärder för elever och studerande med läs- och skrivsvårigheter. FDUV/Lärum genomför projektet i samarbete med Vasa specialpedagogiska center vid Åbo Akademi Vasa.

En bok på 8 sidor med 1000-tals sagor!

Boken Flip flop i härligt storformat kan man länge ha roligt med. Man kan möblera om flikar på sidorna och på så sätt skapa många roliga småsagor, eller exakt 823 543 olika varianter av sagor. Hårda pärmar och tjockt styvt papper i flikarna borgar för att boken skall hålla att läsa många, många gånger.

Förutom den finlandssvenska texten som alltid finns på högra sidan, finns samma text på finska på vänstra sidan tillsammans med teckenspråk i form av tecknade bilder i svart-vitt. Man får således också språkträning i denna kreativa bok. Formatet är 42 x 15 cm och boken känns bra att hålla i. Varje sida har 7 flikar (eller flippar) som man bygger en mening av. Flikarna svarar på frågorna var, vem, vad och vart. När man valt alla sju flikarna på en sida har man byggt sin första saga. Nästa steg är att läsa sin saga på ett annat språk innan man växlar flikar och bygger nästa saga. Boken Flip flop har alltså fler dimensioner.

Konstnären och författaren Hannele Rabb har gjort de lustiga illustrationerna i småsöt scrapbook-stil. Flikarna passar alltid fint ihop med följande flik oberoende av bild. Man hittar kanske en glimt av mormors tapeter och får uppleva igenkännandets glädje! Vissa sidor ligger på gränsen till vad barn med gestaltningssvårigheter klarar av. De kan få svårigheter att urskilja de mönstrade figurerna i den mönstrade bakgrunden. En del bilder har dessutom väldigt lika färgvalör på bakgrund och bild, vilket ökar svårigheten att gestalta bilden. Texten är dock stor (ca 6 mm höga bokstäver) och tydlig och syns alltid bra även på de sidor där bakgrunden är något orolig.

Jag kan varmt rekommendera boken Flip flop så väl till hem som till skola och till alla som vill börja bekanta sig med teckenspråket. Ett skojigt och lekfullt sätt att lära sig bygga meningar på tre språk.

Birgitta Wallvik har översatt till finska, utgivare är Handlaget rf. Boken kostar 20 euro och den kan beställas genom att ringa 050 362 75 56 eller sända e-post till [hannele.rabb\(a\)kolumbus.fi](mailto:hannele.rabb(a)kolumbus.fi).

Stina Mellberg

Spel-Ett och LukiMat-webbtjänsten på svenska!

Från och med 14 augusti är data-spelen *Spel-Ett* och *Tal i farten* samt webbtjänsten LukiMat tillgängliga för allmänheten även på svenska. Användning av webbtjänsten och spelen är gratis.

Webbtjänsten LukiMat erbjuder information och stöd när barn i förskola och nybörjarundervisning har svårigheter vid läs- och matematikinläring. Bakom webbtjänsten LukiMat står Niilo Mäki-institutet och Jyväskylä universitet stödda av undervisningsministeriet.

Under sommaren har informatio-

nen kring läsutvecklingen översatts och omarbetats att passa finlandssvenska förhållanden. Den finlandssvenska versionen av *Spel-Ett* liksom läs- och skrivdelen i LukiMat har utvecklats i samarbete med ABC – läs- och skrivutvecklingsprojekt vid FDUV/Lärum och Vasa specialpedagogiska center Åbo Akademi Vasa.

Dataspelet *Spel-Ett* är ämnat att användas i förskola och nybörjarundervisning med elever som har svårigheter i läsutvecklingen. Spelet är tillgängligt gratis över internet via LukiMat-sidor. Spelets avsikt är att på ett roligt och

uppmuntrande sätt träna de grundläggande läsfärdigheterna, dvs. kopplingen bokstav-ljud samt läsning av korta, ljudenliga ord. Det finlandssvenska *Spel-Ett* har utvecklats i samarbete mellan LukiMat-projektet och ABC – läs- och skrivutvecklingsprojekt. *Tal i farten* är ett datorspel som är avsett för barn i förskoleåldern. Med spelet avser man att förstärka matematiska grundfärdigheter genom att jämföra två tal inom talområdet 1–10.

För mer information gå in på www.lukimat.fi

Med sikte på anställning

Den femte och sjätte maj 2009 ordnade organisationerna VATES-stiftelsen, FDUV, Optima, Kårkulla samkommun samt NVL "Seminarium om Arbete" i Helsingfors. Seminariet lockade ca 70 deltagare. Dagarna var fyllda av lärorika och intressanta föreläsningar.

Febe Ågren berättar om företagsgruppens arbete.

Deltagare på seminariet om arbete som hölls i maj 2009.

Tisdagen inleddes med att Pauliina Lampinen presenterade VATES-stiftelsens verksamhet. VATES-stiftelsen är en expertorganisation som samlar in information samt utvecklar metoder kring främjandet av sysselsättning för personer som är svår-sysselsatta. Mera information finns på www.vates.fi.

Därefter presenterades stiftelsen Activa från Örebro län i Sverige. Föreläsare var arbetskonsulent och doktorand Johanna Gustafsson samt företagsrekryterare Febe Ågren. Activa är en fristående organisation vars huvuduppdrag är att finna vägar ut i arbetslivet för personer med funktionsnedsättning. Stiftelsen tar emot arbetssökande på uppdrag av arbetsförmedlingen, försäkringskassan och socialtjänsten.

Målen för verksamheten är att de

arbetssökande ska få anställning på den öppna arbetsmarknaden, komma in på en utbildning eller alternativt börja arbeta på en daglig verksamhet. Cirka hälften av de arbetssökande kommer ut i arbetslivet och under ett år får cirka 20 personer arbete på heltid. Activa har även grupper som tillsammans med en ledare gör tidsbeställda jobb.

Activa-modellen

Inom stiftelsen Activa har man utvecklat Activamodellen. Modellen är en metod som bygger på arbete med stöd (supported employment) och har utvecklats i samarbete med Örebro universitet. Utgångspunkten är individens egna förutsättningar och önskemål för att på bästa sätt kunna matcha den arbetssökandes kompetens mot arbetsmarknadens behov.

Inom modellen har man delat upp arbetet mellan servicegruppen (t.ex. ekonomi), arbetskonsulenterna, företagsgruppen samt en förberedande verksamhet (arbetsträning i café, ett centrum för hjälpmedel). Inom företagsgruppen arbetar man med arbetsplatsrekrytering/jobbsökning, lego-uppdrag och marknadsföring. Man sköter allt från förfrågan på arbetsplatser till att skapa en relation till företaget, samt fakturering. Arbetskonsulenterna har hand om all kontakt till och handledning av den arbetssökande. Activamodellens olika faser för en arbetssökande delas in i en första kontakt, flerpartssamtal, kartläggning och planering, jobbmatchning, arbetsprövning, Activa-anställning och anställning på företag.

Läs mera om stiftelsen på deras webbplats www.s-activa.se

Arbetslagstiftning

Onsdagen inleddes med att Sofia Kullberg presenterade FDUV:s projekt Arbete genom samarbete. Sofia redogjorde för projektets mål, vad som har hänt inom projektet och vad som är på gång. Läs mera på webbsidan www.fduv.fi/ags.

Jaana Paanetoja, juris licentiat och vicheäradshövding, var onsdagens stora namn. Jaana föreläste om arbetslagsstiftning för människor med funktionsnedsättning. Jaana förklarade vad de lagar som berör arbete för människor med funktionsnedsättning innebär genom bl.a. praktiska exempel.

De lagar som berör arbete för människor med funktionsnedsättning är följande: Lag angående

specialomsorger för utvecklingsstörda (gäller endast människor med utvecklingsstörning) samt socialvårdslagen. De som får en anställning berörs även av arbetsavtalslagen. Olika lagar möjliggör olika alternativ, men lagen ger inga entydiga svar utan det måste kollas upp för varje enskild människa.

Jaana Paanetoja föreläser om lagstiftning.

Läs mera om lagstiftning på webbsidan www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa.

Svenskspråkigt nätverk inom VATES

Som avslutning på onsdagen berättade Sofia Kullberg och Pauliina Lampinen om en ny utvecklingsgrupp inom VATES-stiftelsen. Utvecklingsgruppens uppgift är att fungera som ett svenskspråkigt nätverk samt planera svenskspråkigt program under VATES-stiftelsens olika seminarier.

Efter två lärorika och intensiva dagar kunde arrangörerna konstatera att det varit ett lyckat seminarium. Föreläsarna uppfyllde förväntningarna och seminariedeltagarna ansåg att dagarna varit givande. Förhoppningsvis kan vi arrangörer sammankomma igen någon gång och ordna ett liknande seminarium om arbete.

*Text & foto: Sofia Kullberg
FDUV/Projektledare Arbete genom samarbete*

Vuxenliv

26.10.2009

Helsingfors, kl. 10–14.30, Nordenskiöldsgatan 18 A

27.10.2009

Nykarleby, kl. 10–14.30 Optima, Åminnevägen 2

Liz Åkesson, arbetsterapeut och speciallärare, Pedagogiska Idéer Syd (Sverige), presenterar och handleder alla intresserade kring läromedlet Vuxenliv. Handledningen kommer även att beröra övriga läromedel av Pedagogiska Idéer Syd. Vuxenliv har anpassats för finlandssvenska förhållanden av LÄRUM-förlaget våren 2009.

Målgrupp: Personer som jobbar med elever på yrkesförberedande linjer, inom specialundervisningen, boende och verksamhet av olika slag som riktar sig till personer med utvecklingsstörning.

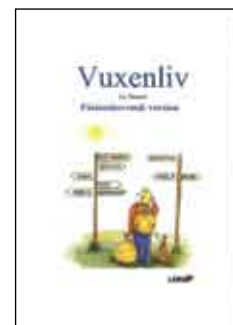
Avgift: 50 €

Anmälning senast 12.10.09 till

Hfors: Elina Sagne, (09) 43 42 3615,
040 508 5110,
[elina.sagne\(a\)fduv.fi](mailto:elina.sagne@fduv.fi)

Nykarleby: Anki Hagstrand, (06) 319 5659,
[anmalningar\(a\)larum.fi](mailto:anmalningar@larum.fi)

Arrangör: pro.studium/FDUV i samarbete med LÄRUM-förlaget

RÄTT SKA VARA RÄTT

Välkommen på **informations- och diskussionsmöte kring den reviderade handikappservicelagen**. Vi reder ut olika begrepp kring funktionshinder och stödperson och personlig assistent och vilken service vi kan förvänta oss av kommunen.

Medverkande bl.a. Handikappförbundets juridiska ombud, Stödpersonprojektet, Kårkulla skn, kommunen och arrangören FDUV.

Programmet varierar något mellan kommunerna, alla ställen är lättillgängliga och försedda med induktions slinga.

Anmälan och förfrågningar riktas till Rufus Vahanen, senast dagen innan evenemanget. E-post: [rufus.vahanen\(a\)fduv.fi](mailto:rufus.vahanen@fduv.fi) eller tfn (09)4342 3613. Deltagarantalet är begränsat.

Borgå 22.9, kl. 18.30–20.30, Café Ankaret, Svenska församlingshemmet, Runebergsgatan 24

Jakobstad 24.9, kl. 18.30–20.30, Församlingshemmet, Ebba Brahe Esplanaden 2

Åbo 8.10, kl. 17.30–20.00, Åbo stadsbibliotek, Slottsgatan 2

Sexualiteten som alla har

Om kärlek och sexualitet i den nya generationen unga med utvecklingsstörning

Tidpunkt & plats:

2.12 kl. 8.30—12.30, Helsingfors, Neurohuset, Nordenskiöldsgatan 18 A

3.12 kl. 9.00—13.00, Vasa, Vuxeninstitutet, Skolvägen 1

Föreläsare: Lotta Löfgren-Mårtenson, lektor i hälsa och samhälle, inriktning sexologi, auktoriserad specialist i klinisk sexologi, BRUS-Byrån för Rådgivning och Utbildning i Sexologi.

Lotta Löfgren-Mårtensons huvudsakliga sysselsättning är föreläsningar kring sexologi och intellektuella funktionsnedsättningar samt handledning till personal inom omsorgs-, habiliterings- och särskoleverksamheter.

Målgrupp: Anhöriga och unga vuxna med utvecklingsstörning välkomnas varmt samt yrkespersoner som jobbar inom vård och handikappomsorg, studerande, ungdomsledare, handledare, stödpersoner och övrig personal.

Avgift: 35 euro/deltagare, 10 euro/anhörig

Anmälan senast 16.11.2009

till Helsingfors: elina.sagne(a)fduv.fi

till Korsholm: anmalningar(a)larum.fi

eller **på FDUV:s webbplats** www.fduv.fi/kalender

Mera information ger

Elina Sagne

tfn (09) 43 42 3615

elina.sagne(a)fduv.fi

En självhjälpgrupp är en grupp människor som träffas kring ett gemensamt tema för att dela erfarenheter, exempelvis grupp för utbrända, tvillingföräldrar eller föräldrar till barn med särskilda behov.

Är du intresserad av att starta eller få veta mera om självhjälpgrupper?

Kom med på utbildningsdagen om

SJÄLVHJÄLPGRUPPER

Lördagen den 10 oktober kl. 10–15

på FDUV:s kansli i Vasa, Handelsplanaden 20 A (ingång från Fredsgatan).

Utbildningsdagen är kostnadsfri (lunch på stan på egen bekostnad).

Anmäl dig senast fredagen den 2 oktober till

Cajsa Björkman, tfn (06) 7232 516 eller
e-post: cajsa.bjorkman(a)fspc.fi eller

Anna-Karin Öhman, tfn (06) 3204 150 eller
e-post: anna-karin.ohman(a)ssc.fi

Arrangörer: FDUV, Finlands Svenska Psykosociala Centralförbund, Psykosociala föreningen Rågblomman, Svenska Studiecentralen och Svenska Österbottens Anhörigförening SÖAF

Diskussionsgrupper startar

Onsdagen den 7 oktober startar två diskussionsgrupper på Tian i Helsingfors. Den ena för småbarnsföräldrar och den andra för föräldrar med vuxna barn som ännu bor hemma hos sina föräldrar.

Diskussionsledare i båda grupperna är Christine Oesch-Börman. Christine är expert på självhjälpgrupper och anhörigvårdares vardag.

Träffarnas syfte är att deltagarna ska få kraft och styrka av varandra men också nytta och nöje i grupp.

Gruppen för småbarnsföräldrar träffas onsdag 7.10 kl 17.30–19.00.

Gruppen för föräldrar med vuxna barn hemma träffas också onsdag 7.10, men kl. 19.30–21.00.

Grupperna träffas således efter varandra och avnjuter kvällste/kaffe tillsammans mellan träffarna kl. 19.00–19.30. Följande träffar med Christine ordnas i november, varefter grupperna fortsätter på egen hand.

Rufus Vahanen tar emot anmälningar och svarar gärna på frågor. **Anmäl om ditt deltagande senast 30.9**, så vi kan förbereda sittordning och servering.

E-post: rufus.vahanen(a)fduv.fi eller tel. (09) 434 236 13.

Tian är DUV:s klubbhus på Tavastvägen 10 i Helsingfors, ingång direkt från gatan.

Hur bemöta personer med Aspergers syndrom?

Vad är Aspergers syndrom och hur syns det?
Hur skall omgivningen förhålla sig och vad innebär syndromet i praktiken, i relationer, i vardagen överlag?

Seminarium för anhöriga, skol- och dagispersonal, personer inom socialsektorn, assistenter, personer i omsorgsbranschen och övriga intresserade.

Helsingfors, 11.11.2009, Nordenskiöldsgatan 18 A

Föreläsare neuropsykolog Mia Nykopp med flera.

Vasa, 18.11 2009, Radisson Blu Hotel, Hovrättsplanaden 18.

Föreläsare läkare Pekka Räisänen med flera.

Anmälning senast 30.10.2009

Hfors: Elina Sagne tfn (09) 43 42 3615

e-post: elina.sagne(a)fduv.fi

Vasa: Anki Hagstrand tfn (06) 319 5659

anmalningar(a)larum.fi

Elektronisk anmälning på www.fduv.fi/kalender

Avgift: 35 euro

Arrangörer: FDUV, Finlands Svenska Autism och Aspergerförening

Inblick i funktionshinder – mot ett mer öppet och tillgängligt samhälle

Föreläsningsserien ordnas av FDUV i samarbete med Arbis i Vasa och Arbis i Helsingfors.

Målgrupp är anhöriga, personer med funktionshinder, mor- och farföräldrar, vänner, professionella, studerande och andra intresserade.

Anmälan direkt till Arbis!

Föreläsningar på Vasa arbis:

40 € för kurshelheten eller 10 € per föreläsning

Varför har ingen talat om... Hur hitta rätt i djungeln av byråkrati

Onsdagen den 23 september kl.19.00–20.30

Carola Lithén, PeM

Alternativ och kompletterande kommunikation (AKK) – Hur kommunicera med människor utan talat språk?

Onsdagen den 7 oktober kl.19.00–20.30

Towa Silander, pedagogisk handledare, Kårkulla samkommun

Vem är Kajsa, John och Magdalena?

Utmaningar och möjligheter för personer med utvecklingsstörning

Onsdagen den 4 november kl.19.00–20.30

Gun Haga, psykolog, Kårkulla samkommun

Föreläsningar på Helsingfors arbis:

40 € för kurshelheten eller 10 € per föreläsning

Möjligheter i personlig assistans: för vem och hur?

13.10, tisdag kl. 18.05–19.35, rum 23

Ulrika Krook, juridiskt ombud

Alternativ och kompletterande kommunikation

10.11, tisdag kl. 18.05–19.35, rum 23

Annette Nylund, talterapeut

Lättläst – vad är det och för vem?

1.12, tisdag kl. 18.05–19.35, rum 23

*Maria Österlund och Johanna von Rutenberg
LL- Redaktörer*

SYSKONHELG

31.10–1.11.2009 Norrvalla i Vörå

Kom med på syskonhelg och fira Halloween samt träffa andra som har syskon med utvecklingsstörning!

Helgen passar tonåringar och ungdomar.

På programmet finns bl.a. bowling, diskussion, simning och Halloweenfest.

Eeva-Liisa Salmi som är familje- och psykoterapeut finns med under diskussionen.

Mera information ger Tina Holms

e-post: [fduv.vasa\(a\)fduv.fi](mailto:fduv.vasa(a)fduv.fi) eller
tfn: (06) 319 56 52.

Handikappservicelagen är reviderad!

Den uppdaterade socialskyddsguiden finns på www.fduv.fi i slutet av september.

Gula Pressen

September 2009

Kalender 2009

22.9 Rätt ska vara rätt, seminarium om handikapplagstiftning, Borgå.

Mera info på sidan 21

24.9 Rätt ska vara rätt, seminarium om handikapplagstiftning, Jakobstad.

Mera info på sidan 21

7.10 Inblick i funktionshinder, mot ett mer öppet och tillgängligt samhälle.

Mera info på sidan 23

7.10 Diskussionsgrupper startar i Helsingfors på Tian, Tavastvägen 10. Mera info på sidan 22

8.10 Rätt ska vara rätt, seminarium om handikapplagstiftning, Åbo.

Mera info på sidan 21

10.10 Självhjälpsgrupper startar i Vasa på FDUV:s kansli, Handelsplanaden 20 A.

Mera info på sidan 22

26.10 Vuxenliv i Helsingfors, kl. 10–14.30 Nordenskiöldsgatan 18 A. Mera info på sidan 21

27.10 Vuxenliv i Nykarleby, kl. 10–14.30 Optima, Åminnevägen 2. Mera info på sidan 21

13–15.11 Sammankomst för föräldrar i hela Svenskfinland som har barn i medelåldern på Holiday Club, Tammerfors.

Mera info på sidan 24

31.10–1.11 Syskonhelg på Norrvalla i Vörå.

Mera info på sidan 23

11.11 Hur bemöta personer med Aspergers syndrom i Helsingfors, Nordenskiöldsgatan 18 A.

Mera info på sidan 23

18.11 Hur bemöta personer med Aspergers syndrom i Vasa, Radisson Blue Hotel, Hovrättsplanaden 18.

Mera info på sidan 23

30.11–6.12 Idag mår jag helt bra. Temavecka

Mera info på sidan 14

2.12 Kärlek, sexualitet och unga med intellektuella funktionsnedsättningar i Helsingfors, Neurohuset. Mera info på sidan 22

3.12 Kärlek, sexualitet och unga med intellektuella funktionsnedsättningar i Vasa.

Mera info på sidan 22

Senior missa inte detta

Sammankomst för seniorer i hela Svenskfinland som har ett vuxet barn med utvecklingsstörning,

Tid: 13–15 november 2009

Kursavgift: 50 euro (hjälpension ingår i priset)

Plats: Holiday Club, Tammerfors

Kursplatser 20 st.

Kom med och prata av Dig samt träffa andra! FDUV ordnar en sammankomst för Dig senior! På programmet är fri samvaro och diskussioner med seniorföräldrar som är i ett liknande livsskede. Du får även viktig information om samhällets stöd och service, Du kan ställa frågor till juristen Filip Markelin angående testamentering och annat.

Mera info: Elina Sagne, (09) 43 42 3615, elina.sagne(a)fduv.fi

Utgående från kursanmäldas behov koordineras samåkning från Nyland och Österbotten.

FDUV

